

Delft, 15 augustus 2018

Prinsenhof, het op één na best bewaarde kloostercomplex

Delfia Batavorum vraagt respect voor het Sint Aachtenklooster en het oude Hof van de Prins van Oranje

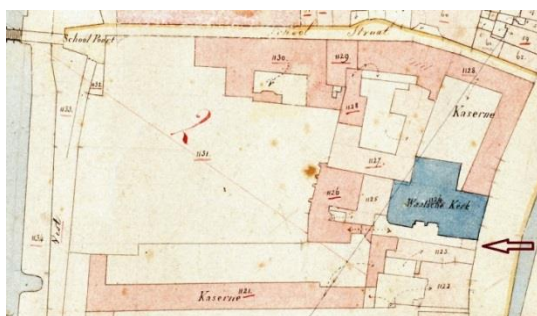
De Commissie Behoud Stadsschoon heeft onderstaande overwegingen verwoord bij de toekomstvisie voor het museum Prinsenhof en als advies uitgebracht aan de historische vereniging Delfia Batavorum, waarvan zij deel uitmaakt.

CBS kijkt met argusogen naar alle voorgestelde veranderingen voor het Prinsenhofmuseum. Ze worden gepresenteerd als een visie voor de toekomst, maar dragen alle kenmerken van concrete plannen in zich. De voorstellen zijn ingrijpend en vèr strekkend voor zowel de binnenruimten als de erbij horende Waalse Kerk, maar ook in de buitenruimte snijden ze diep in de bestaande en bij velen zeer geliefde omgeving. Betrokken Delftenaren zijn verontrust geraakt. Zij verwachten actie van hun historische vereniging.

Delfia Batavorum heeft daar begrip voor. Het vraagt, als vereniging die zich bij uitstek bekommert om de historie van de stad, respect voor wat hier in het verleden gebeurde. Hier woonden de nonnen van het Sint Aachtenklooster, die – net zoals alle andere stadgenoten -- niet langer katholiek mochten zijn. Hier vestigde zich het Hof van Willem van Oranje, die overigens minder streng in het geloof was en die de stamvader werd van het Huis Oranje-Nassau. De Oranjes zijn ten slotte onze Koningen en Koninginnen geworden.

De gemeente Delft en het museum Prinsenhof trekken samen op om het museum en het Agathaplein beter, mooier, vrolijker, levendiger, aantrekkelijker enz. te maken. Op zichzelf geen nieuws. De eerste discussies hierover dateren al van eind 2015, toen B&W aan de gemeenteraad een toekomstvisie voor het museum beloofde, inclusief een plan om het te verzelfstandigen. Die verzelfstandiging zou in 2024 een feit moeten zijn. Maar voor het zover is moeten Prinsenhof en het Agathaplein als het ware een grote schoonmaak dan wel modernisering ondergaan. Ze moeten naar een hoger plan worden getild.

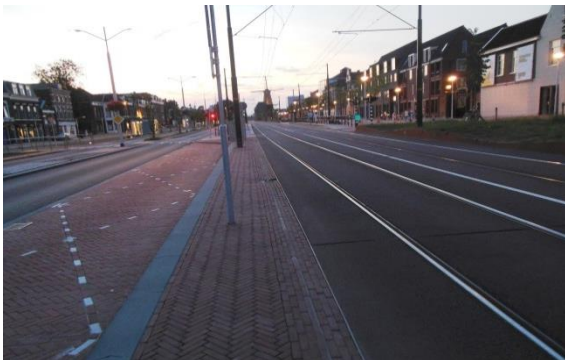
Het gaat daarbij om het complete complex, dat hier vanaf ca 1400 als klooster ontstond. Tot 1572, toen Delft zich aansloot bij Willem van Oranje en zijn strijd tegen de Spaanse katholieke koning Philips II, die vele protestanten liet oppakken en afslachten. In deze strijd werd Sint Aagten het Hof van de Prins, een van de grote zalen werd zijn eetzaal, in de gebouwen aan de overzijde van het Agathaplein kwamen de

De Commissie Behoud Stadsschoon waakt over het behoud van het erfgoed in Delft. Zij levert met gemotiveerde kritiek en constructieve ideeën haar bijdrage aan de discussies over de stedelijke ontwikkelingen.

gastenverblijven. Daar woonden nog jaren lang, ver na zijn dood, een aantal kleinkinderen, de prinsessen van Portugal, kinderen van Willems dochter Emilia. Kaart: situatie omstreeks 1825.

Het Prinsenhof als museum is nog betrekkelijke jong. In de 19^e eeuw werden de gebouwen als kazerne voor soldaten gebruikt, maar al in 1887 werd er voor het eerst een tentoonstelling georganiseerd, in de “moordhal” en de eetzaal. Men begon toen ook voorzichtig met restaureren. Zo ontstond iets dat ‘Rijksmuseum De Historische Zaal van het Prinsenhof’ heette. In 1906 kwam ook de collectie van het ‘Gemeentemuseum’ naar het gebouw, en de collectie van de Indische Instelling werd er in 1911 ondergebracht, in één zaal. Langzaam kreeg het huidige museum vorm. Een grote restauratie werd in 1948 voltooid.

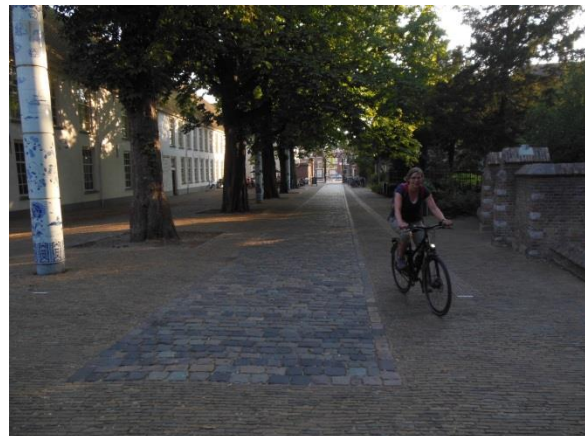
Als ergens de geschiedenis van Nederland een gezicht heeft, dan is het wel hier, in dit Delftse Prinsenhof. Het stadsbestuur van Delft is zich daarvan ook zeer bewust. Het schrijft zelf dat het gebouwencomplex *tot het belangrijkste erfgoed van ons land hoort*. Dat hier deels de bakermat van onze democratie ligt. “*Het gebouw is daarmee het belangrijkste collectiestuk van het museum*”, vermeldt het voorstel van B&W aan de raad, en vraagt akkoord voor de vernieuwingsplannen

Ook B&W zien in het Agathaplein, samen met Prinsenhof een verstilte plek en een groene oase. Maar verstillings brengt geen geld op, en dus moet het Agathaplein een toeristische hotspot worden. Toeristenbussen hebben inmiddels al hun eigen stopplaats -- langs de Phoenixstraat, pal tegen de trambaan -- om bezoekers in en uit te laden. Men wil Nederlands best bewaarde klooster (alleen de abdij van Middelburg is nog beter in stand gebleven, zei

Johan Huizinga in 1937 in *De Gids*) ingrijpend verbouwen. In de hoop dat het een ‘verdienmodel’ wordt voor de stad, en bijdraagt aan de inkomsten van Delft. Per jaar 85.000 bezoekers is niet meer genoeg. Het moeten er 100.000 worden, en liever meer.

De Commissie Behoud Stadsschoon is geschrokken van de visie, waarin de plannen worden uiteen gezet. Gemeente en museum hebben voor de ‘modernisering’ van de gebouwen een “ruimtelijke toekomstvisie” gevraagd aan het ontwerpbureau Merk X, vernoemd naar de oprichtster Eveline Merckx, interieurarchitect. De ontwerptekening zijn van dit bureau. Het is aan het werk gegaan, maar zonder bouwhistorisch onderzoek, want dat is er niet. Althans: zulk onderzoek is nog nergens gesignaleerd. Terwijl het de basis is voor beslissingen als ‘waar kunnen we iets doen’ en ‘waar moeten we vooral vanaf blijven’

De bezwaren van de commissie zijn als volgt:

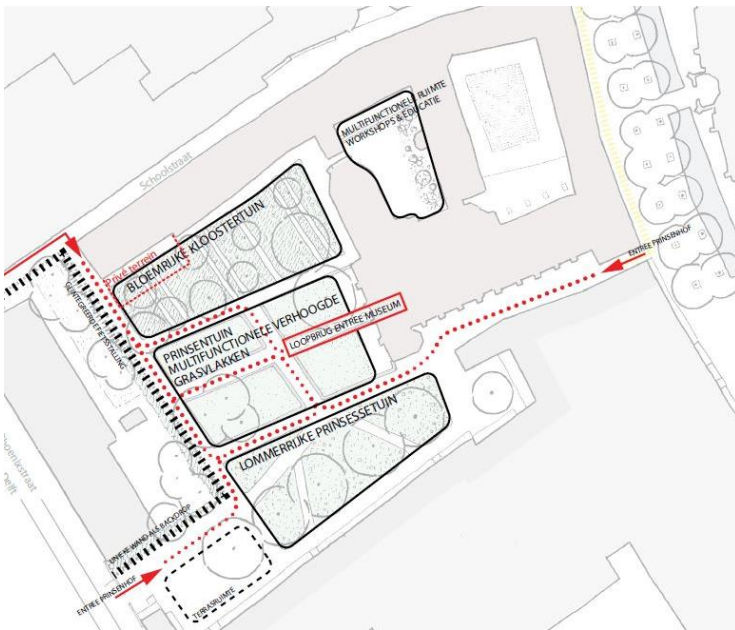
❖ Het ondoorzichtige proces van inspraak. Heeft het nog zin om een mening geven? De gemeenteraad heeft in 2017 een (ruimtelijke) visie besproken over de toekomst van cultuur en musea. Het Prinsenhofmuseum heeft later een notitie opgesteld over hun vraag: wat willen wij voor elkaar krijgen. Vervolgens is bureau Merk X ingeschakeld om de museum-wensen en problemen handen en voeten te geven. Dat is de Ruimtelijke

De Commissie Behoud Stadsschoon waakt over het behoud van het erfgoed in Delft. Zij levert met gemotiveerde kritiek en constructieve ideeën haar bijdrage aan de discussies over de stedelijke ontwikkelingen.

Toekomstvisie van het museum geworden. Van inspraak of participatie is bij dit alles nooit sprake geweest. Maar als je participatie wil, dan begin je bij het probleem en niet als het al ongeveer opgelost lijkt. Een oordeel van de door B&W ingestelde kwaliteitsbewaking (bij omvangrijke plannen) is er nog niet eens.

❖ Men streeft naar een groter en goed museum.

Die kwaliteiten had men binnen kunnen halen toen het museum Nusantara uit de zuidelijke vleugel van het museumcomplex moest verdwijnen. Er kwam daar veel ruimte vrij, maar ondanks allerlei protesten, heeft de gemeente de meeste ruimte aan andere partijen verhuurd. Als die verhuur wordt afgebouwd, dan zou het museum uit de problemen zijn.

❖ De gewenste ingrepen, snijden diep in het huidige karakter van het gebouw.

Zoals: het verplaatsen van de ingang naar de westelijke gevelwand. Via een helling van uit het midden van de tuin zullen de bezoekers dan naar een nieuwe en iets hoger gelegen entree moeten lopen. Daarvoor zou een grote boom moeten worden gesloopt. Het is de vraag of deze ingang makkelijker is te vinden dan de huidige entree. Vanaf de Oude Delft moet de bezoeker een stuk verder lopen. Vanzelfsprekend lijkt deze entree vooralsnog niet. Het ontwerp-bureau daarentegen noemt hem “koninklijk”.

❖ De vroegere kloosterkapel, ofwel Waalse Kerk. Ook die moet pijnlijke wijzigingen ondergaan. Hier moet één grote ruimte ontstaan, waartoe de muur, waartegen nu het orgel van de kapel is gebouwd, moet worden gesloopt. Er wordt een soort galerij-achtige verdieping in de kerk geplaatst, waarlangs Delfts Blauw wordt getoond, en die de bezoeker linea recta naar een compleet nieuw museumcafé loodst. Bij het museumcafé is iets bijzonders aan de hand. Het moet grotendeels van glas worden, uithangend boven de Oude Delft en uitgebouwd boven het poortje naar het Agathaplein. Daarmee probeert men een betere zichtbaarheid van het koor van de kerk te bewerkstelligen. Een deel van het kloostercomplex moet daarvoor worden gesloopt. Een buitenterras kan op deze plek niet worden gemaakt. Terwijl het museum dat nu wel heeft, onder de hoge bomen langs de westgevel, bij de tuin.

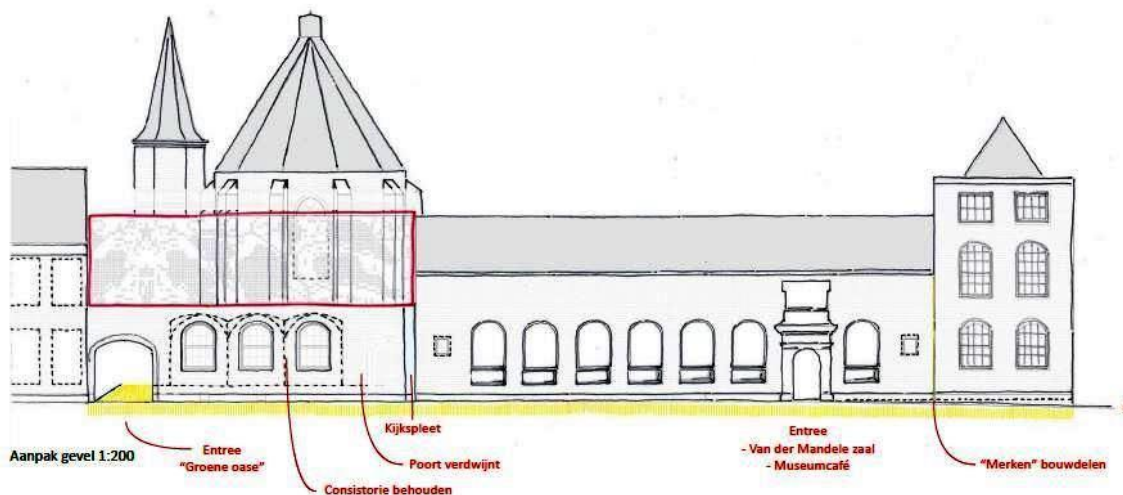

Waalse Kerk met orgel, oude foto RCE

❖ Bij al deze plannen valt een heleboel aan te tekenen.

Om de ‘vindbaarheid’ van het museum te verbeteren zou een entree aan de Oude Delft meer voor de hand liggen. Zelfs aan het Agathaplein is een betere ingang denkbaar. Het slopen van de orgelwand in de kapel tast in hoge mate het kerkelijke karakter van deze kloosterkapel aan. Het feit dat hier enkele Prinsessen van Portugal een praalgraf en grafkelder hebben komt nergens ter sprake. In de gevelwand aan de Oude Delft wil men ramen verlagen. Het zichtbaar

maken van het koor van de kerk is een historische gotspe. De kapel is al honderden jaren onzichtbaar, weggestopt achter de kloostergebouwen aan de Oude Delft. Elk monument heeft zijn eigen karakteristiek. De noodzaak om daar aan te tornen wordt nergens aangetoond.

Ten behoeve van de bezoeker van het nieuwe museumcafé wil men de tweede toegangspoort naar het Agathaplein slopen, om een uitzicht te creëren naar de groene oase van het Agathaplein. Het café bevindt zich op de tekening hierboven bij de grote rood omlijnde rechthoek.

Als museum is Het Prinsenhof met zijn vele trapjes-op trapjes-af, zaaltje hier, een zaal daar, een ingewikkeld gebouw. Eigenlijk niet erg geschikt als museum. Voor mensen met een fysieke handicap zijn er overal barrières. Als die moeten worden weggewerkt blijft er van het oude karakter van het gebouw weinig over, is de vrees, en dat zou jammer zijn voor het “belangrijkste collectiestuk van het museum”.

De gemeenteraad heeft om drie varianten van de verbouwingsplannen gevraagd. Delfia Batavorum wacht die met belangstelling af.

15 augustus 2018

Els Kemper, secretaris, namens de Commissie Behoud Stadsschoon.